

משק הבקר והחלב

יו"ל ע"י התאחדות מגדלי בקר בישראל, תל-אביב, רח' מזא"ה 52א'

מאי 1956

15

סיון תשט"ז

על הפרק

המועצה לענף החלב

הגדרת סמכויות והבטחת תקציבים לפעולות ואף להקמת מנגנוני פיקוח.

נציגי ההתאחדות הצביעו בהודמנויות שונות על הליקויים הקיימים ותבעו הקמת מועצה ציבורית לענפי ענף החלב, מורכבת מנציגי היצרנים, המשווקים ומשרדי הממשלה, אשר תהווה סמכות מרכזית לענפי הענף ותהיה בעלת מעמד חוקי. ההצעה להקמת מועצה נתקבלה גם על דעת חוגי החקלאות הפרטית ומוסדות השיווק הקשורים בהם וגם הומלץ עליה ע"י ועדת החלב הממלכתית משנת 1954 בדו"ח שלה, על מצב ענף החלב.

בשנה שעברה נתמנתה ע"י משרד ראש הממשלה ועדה בינמשרדית לענפי החלב שבה מיוצגים שלושת המשרדים הנוגעים בדבר ומתפקידה לתאם את כל הפעולות הנוגעות למשק החלב. אחרי נסיון מה של עבודת הוועדה הוז בשלה כנראה גם בקרב הממשלה ההכרה בצורך להקים מועצה ציבורית המקיפה את כל הגורמים והמושגת על שיתוף פעולה והחוק גם יחד. לפי הזמנת משרד החקלאות התקיימה כבר פגישה ראשונה בה השתתפו כל הגורמים וסוכם בה פה אחד להקים את המועצה לענף החלב. לפי שעה נבחרה ועדה מצומצמת מנציגי הגופים, אשר מתפקידה להכין הצעות מעשיות על הרכב המועצה ותכנית פעולתה.

אנו מקדמים בברכה את ההסכם בין המשרדים הממשלתיים ואת הנכונות של כל יתר הגורמים לשתף פעולה ורואים בהקמת המועצה יצירת מכשיר רב סיכויים, בעזרתו אפשר יהיה לפתור בעיות כאובות מאוד המכבידות על קיום

ענף החלב הוא מורכב מאוד, הן מטבעו הן חקלאי-משקי והן מבחינת מקומו בכלכלת המדינה, הזנת האוכלוסיה ורמת בריאותה. לא ייפלא איפוא אם במדינה מודרנית, אשר בה תפקיד רב למוסדות השלטון בקביעת דרכי המשק, נוצרות נקודות-מגע רבות בין גורמי הייצור והשיווק של החלב לבין גורמי השלטון השונים. להיות העניינים רבים מאוד, חורג המגע הזה מתחומי מיניסטריאון אחד ולמעשה קשור היום ענף החלב בישראל בשלושה משרדים ממשלתיים שונים, והם: משרד החקלאות, משרד המסחר והתעשייה ומשרד הבריאות. כל אחד מן המשרדים האלה מעונין בענף מצד אחר ופועל בתוכו מתוך אספקטים שלו ולפי מדיניותו הכללית. לכל משרד מומחים ויועצים משלו ומנגנוני פיקוח וביצוע מיוחדים, אשר בהרבה מקרים פועלים תוך כפילות ואף תוך ניגודים המביאים נזק. לרוע המזל אין ענף החלב ניתן לפירוק מיכאני לגופי עניינים בהתאם לסמכויות המשרדים, אלא הוא בנוי יחד דה אורגנית, שעניניו שלובים ותלולים אהדדי. קורה ודברים שהם לכאורה בסמכות משרד מסוים נחתכים בשלב מוקדם במסגרת משרד אחר. רמת היגיינה ובריאות של החלב, בה מעונין משרד הבריאות, נקבעות במידה מכרעת ע"י מדיניות המחירים ודרכי השיווק, שהם בידי משרד המסחר והתעשייה ואלה שוב תלויים בתכנית פיתוח המשק וטיפול העדרים שעליהם חולש משרד החקלאות. אין זה אלא טבעי, שבמצב דברים זה נוצרו חיכוכים בין המשרדים, שהתבטאו בוויכוח על

הרבה סוגי תוצרת חקלאיים. קיים סיוג לפי טיב בירקות, פירות ועופות, והבדלי המחיר בין הסר גים הם לפעמים גדולים מאוד, כיוון שהם תלויים בתוצאות השיווק.

ההצעה שעליה הוחלט במועצת מרכז תנובה איננה עונה על הבעיה. הוחלט להעניק פרס של 4 פרוטות לליטר בעבור חלב טוב ולהטיל קנס של 6 פרוטות לליטר עבור חלב גרוע. הגישה מוטעית מעיקרה. אין זו שאלה של פרס ועונש ולא מספיקה תמורה סימלית של פרוטות אחדות, אשר לא תכסה אפילו את תשלומי הריבית עבור מתקן קירור חדיש. צריך להנהיג מחירי חלב מודגים בהתאם לטיב ולהחדיר את ההכרה בחוגי היצרנים שכדאי לייצר חלב טוב, כי הוא מביא תמורה יותר טובה. יש להעלות את מחיר החלב הטוב ב-10% מעל למחיר הקיים ואז נהיה עדים להשתפרות מהירה של טיב החלב.

הדאגה לריפוד.

השנה עבר על העדרים חורף גשום מאוד כש-מלאי חומרי הריפוד ברוב המשקים היה מצומצם ביותר בעקב הבצורת של אשתקד. התוצאות לא איחרו לבוא: העליה בתנובת החלב הואטה בהשוואה לחודשי הסתיו, מצב הנקיון בעדרים היה ירוד ועבודת צוותות הבוקרים היתה בהרבה משקים קשה ובלתי נעימה.

חורף זה דיו לשמש לקח למשקים, כי אין לזלזל בהכנת חומרי ריפוד לכל השנה ואף לדאוג לרזרבה מסוימת למקרים של בצורת. אנו עומדים בעצם קציר תבואות החורף והשנה זכינו בצד יכולי גרגירים טובים גם בכמויות רציניות של קש. מן הראוי להתאמץ ולהבטיח שכל הקש יובא למשק. בל תופקר כל כמות שהיא בשדה! יחד עם זאת אין להזניח שום מקור אפשרי נוסף של חומרי ריפוד ואין להירתע מהוצאת כסף לקניית ריפוד, כי תמורתו מובטחת כפל כפלים הן ע"י תנובת חלב יותר גבוהה והן ע"י ערך הזבל. נוספו בארץ עשרות אלפי דונמים מטע ואין ספק שמשק אשר יהיה מעוניין בדבר יוכל למכור זבל כדי כיסוי ההוצאות לחומרי ריפוד, — העיקר לדאוג בעוד מועד, למען לא תחזור עלינו כתקור פת החורף שחלפה.

הענף זה שנים רבות. לא ניתן במסגרת רשימה זו לעמוד בהרחבה על התפקידים העתידיים של המוסד אשר יקום, גם איננו מייחסים חשיבות לעיבוד "תכניות" מקיפות "בעלות מעוף" בטרם נעשו צעדים ראשונים של ביצוע. נציין איפוא את המשימות העקרויות והדחופות שלדעתנו צריכות להיות מוטלות על המועצה בהיווסדה, ואלה הן:

א. הסברה ותעמולה להגברת הצריכה של חלב שתייה.

ב. הרמת טיב החלב.

ג. שיחזור ענף החלב מהפיקות.

שלוש משימות אלו מהוות כר פעולה נרחב להתחלת העבודה ומתוכן תוכל להתרחב ולהסתר תעף.

המסגרת של המועצה תיקבע על ידי הוועדה המכינה ובשלב מאוחר יותר ע"י החוק. תוכנה והצלחתה יהיו תלויים בגורמים הקשורים בה. אנו מקווים שכולם ישתתפו בה במיטב הרצון והניסיון ואז מובטח לה שבמשך זמן קצר תתפוש את המקום הראוי לה.

על מדוכת טיב החלב.

מאז הוחל בשיווק חלב מפוסטר בבקבוקים החריף המחסור בחלב בעל טיב בקטרילוגי מעולה, אשר הוא בלבד ראוי להכנת תוצרת זו. בפתרון בעיית המחסור הזה, תלוי ממש גורלו של ענף החלב, כי הוא קם ונופל עם שיווק חלב ל-שתייה. משטר הפיקות והשיווק הרס בהתמדה ובמשך תקופה ארוכה את כל ערכי הטיב וההייגיינה של החלב ולא על נקלה נשיג את הפיגור. דרושים מאמצים, התמסרות והפעלת ציוד חדיש על מנת להתגבר על הליקויים. כל אלה עולים בכסף רב, הן בצורת השקעה נוספת בעבודה והן בצורת ציוד חדש לקירור והובלת חלב. שום משק לא יהיה מוכן להשקיע כסף מבלי שתהיה מובטחת לו תמורה כספית הוגנת. כל עוד קיים משטר הפיקות הכפוי עלינו רק בידי תנובה לפי תור את הבעיה והפתרון הוא פשוט: בעד חלב טוב — מחיר טוב ובעד חלב גרוע — מחיר נמוך יותר. אין הדבר הזה עומד בניגוד לעקרונות השיווק הקואופרטיבי ולמעשה הוא מקובל לגבי